

COM CREAR PAISATGES AGROFORESTALS RESILIENTS?

Agenda Rural de Catalunya

#FuturCompartit #AgendaRuralCat

Catalunya
2030

Agenda
Rural

L'Agenda Rural i el mosaic agroforestal
Eduard Trepap, coordinador d'ARCA

EL MÓN RURAL HI DIU LA SEVA

**PEL FUTUR DEL PAÍS, FEM
L'AGENDA RURAL DE CATALUNYA**

“La millor manera de predir el futur és creant-lo”

ÍNDEX

- L'Agenda Rural de Catalunya: qui l'impulsa i per què?
  - Les etapes de l'Agenda Rural
  - Estructura de l'Agenda Rural de Catalunya
  - L'acord de govern i el futur de l'Agenda Rural
  - Les accions de l'Agenda Rural de Catalunya
  - Reforma per a la ruralització de la legislació (Rural Proofing)
  - I ara què?
-

I. L'AGENDA RURAL DE CATALUNYA: QUI LA IMPULSA I PER QUÈ?

L'Agenda Rural de Catalunya: qui la impulsa?

Comissió Interdepartamental sobre Despoblament Rural

Generalitat de Catalunya
Departament d'Acció Climàtica,
Alimentació i Agenda Rural
Secretaria d'Agenda Rural

Novembre 2020

Comissió redactora de l'Agenda Rural Catalana

Agenda Rural de Catalunya

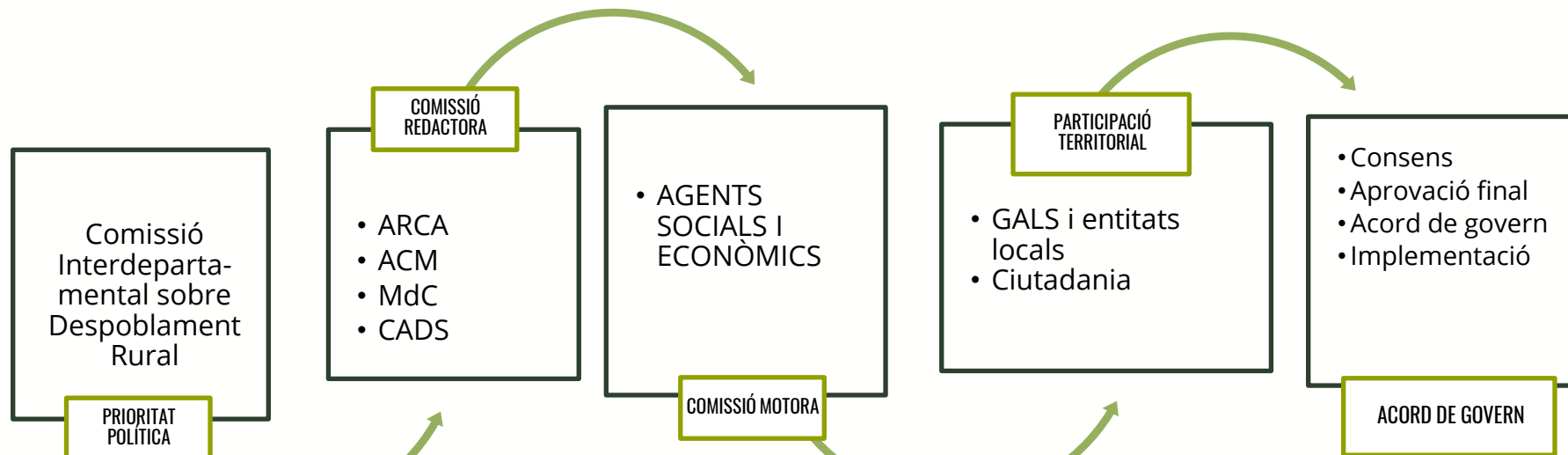
#FuturCompartit #AgendaRuralCat

**Catalunya
2030**

Agenda
Rural

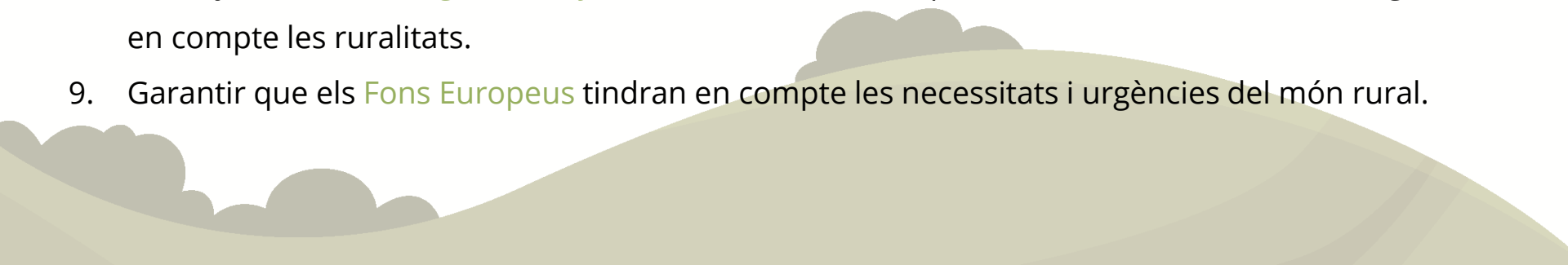
L'Agenda Rural de Catalunya: qui la impulsa?

Comissió Redactora

L'Agenda Rural de Catalunya: per què?

---

1. Millorar la **qualitat de vida** dels habitants de les zones rurals.
  2. Reconnectar les necessitats i **realitats rurals i urbanes**.
  3. Aturar el procés de **despoblament** d'algunes zones rurals.
  4. Fer front a **l'emergència climàtica**.
  5. Garantir els **serveis ecosistèmics** que ofereixen els espais naturals i l'activitat agrària.
  6. Desenvolupar el procés de **transició energètica**, distribuïda i participada.
  7. Millorar la **competitivitat empresarial** rural.
  8. Plantejar **sistemes de governança i custòdia** del Govern que facilitin la transversalitat i tinguin en compte les ruralitats.
  9. Garantir que els **Fons Europeus** tindran en compte les necessitats i urgències del món rural.
-

II. LES ETAPES DE L'AGENDA RURAL

Les etapes de l'Agenda Rural: el procés de participació

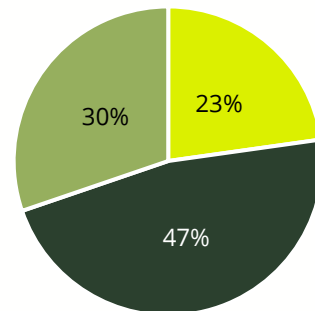
Les etapes de l'Agenda Rural: el procés de participació. Resultats

APORTACIONS INICIALS + TALLERS TEMÀTICS + TALLERS TERRITORIALS + FEINA COMISSIÓ MOTORA

Fase aportacions	Percentatge participants per tipologia	Total de participants
Aportacions inicials	23%	284
Tallers temàtics	47%	586
Tallers territorials	30%	377
Total	100%	1.247

Fase aportació	Percentatge de participació des dels Ens Locals
Aportacions inicials	6,64%
Tallers temàtics	13,21%
Tallers territorials	19,36%
Total del procés de participació	13,56

Número de participants per fase d'aportació

- Aportacions inicials
- Tallers temàtics
- Tallers territorials

**HAN APORTAT 357 ENTITATS DIFERENTS
EN TOTES LES FASES DE PARTICIPACIÓ**

Les etapes de l'Agenda Rural: El procés de participació. Els reptes del món rural

---

1. PERSONES, BENESTAR I REPTA DEMOGRÀFIC

Garantir els drets socials, uns serveis dignes i assegurar un món rural viu

2. TRANSICIÓ ECOLÒGICA

Per una economia circular que faci front al canvi climàtic i faciliti la biodiversitat

3. TERRITORI CONNECTAT

Una Catalunya equilibrada a nivell de comunicacions

4. SISTEMA AGROALIMENTARI

Avançar cap a la sobirania alimentària

5. SISTEMA FORESTAL

Impulsar una gestió i aprofitament forestal sostenibles

6. INNOVACIÓ, DINAMITZACIÓ ECONÒMICA I SOCIAL

Garantir serveis econòmics essencials, nous filons d'ocupació, generar oportunitats i innovació en l'economia rural

7. GOVERNANÇA

Descentralitzar i democratitzar la participació i la presa de decisions

III. ESTRUCTURA DE L'AGENDA RURAL

Estructura de l'Agenda Rural

---

3 DOCUMENTS:

- Document general de l'Agenda (també en format de resum executiu)
  - Presentació argumentada dels reptes de la ruralitat i l'estat de la ruralitat (UDL), amb mapes i gràfics
  - Metodologia de l'Agenda Rural
  - Descripció de les accions destacades i prioritzades explicant les aportacions per cada repte i subrepte
- Document amb les accions prioritzades
- Document amb el llistat complet d'accions recollides a l'Agenda Rural

892 ACCIONS = 275 PRIORITZADES = 59 ESTRATÈGIQUES

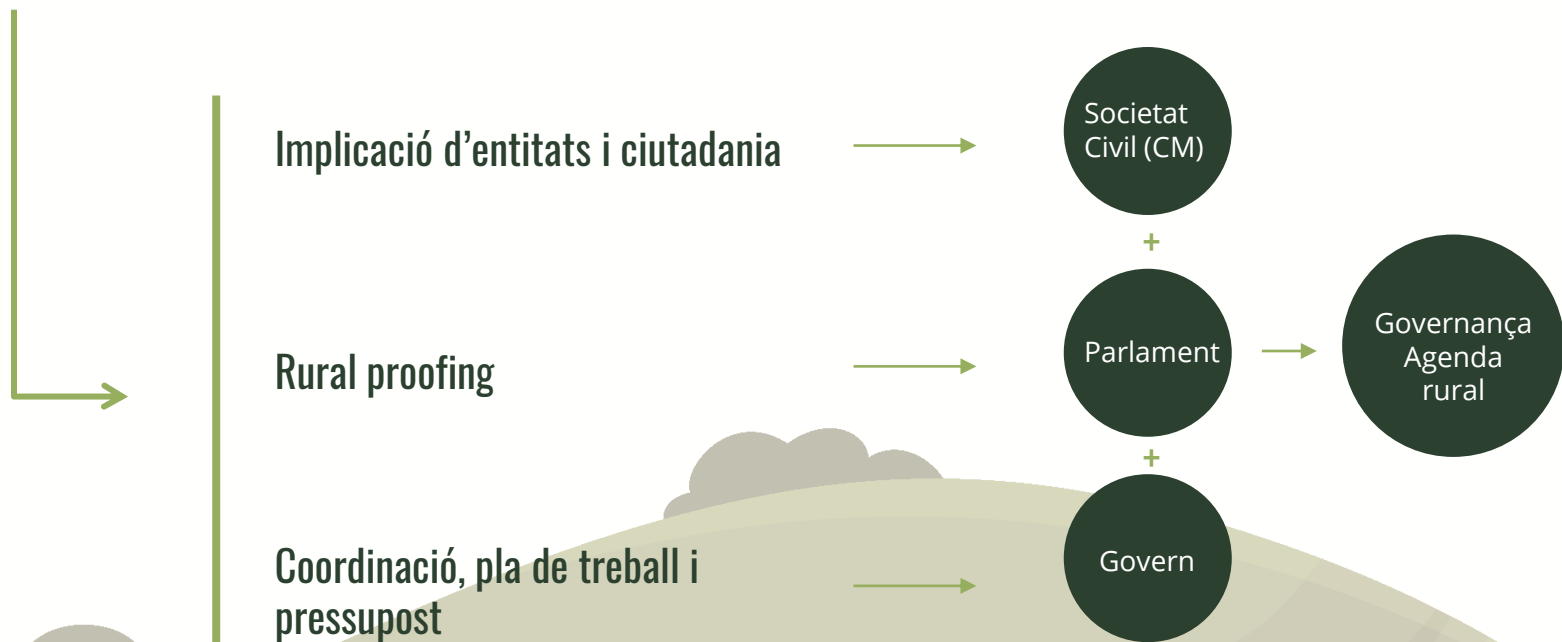

**IV. ACORDS DE GOVERN DE
L'AGENDA RURAL I LA COMISSIÓ
INTERDEPARTAMENTAL DE
GOVERNANÇA RURAL**

L'acord de govern i el futur de l'Agenda Rural

Acord de Govern de l'Agenda Rural de Catalunya:
ACORD GOV/108/2022, de 24 de maig, en relació amb l'Agenda rural de Catalunya.

L'acord de govern de la Comissió Interdepartamental de Governança Rural

---

Acord de Govern de la Comissió Interdepartamental de Governança Rural: 19 de juliol de 2022

- ✓ La Comissió Interdepartamental sobre Desenvolupament Rural passa a denominar-se **Comissió Interdepartamental de Governança Rural**.
- ✓ Funcions revisades, augmentant les atribucions en coordinació, implementació i avaluació de **l'Agenda Rural de Catalunya**.
- ✓ Modificació de la composició, presidida pel **Departament de Presidència**, amb dues vicepresidències, **Departament d'Acció Climàtica, Alimentació i Agenda Rural** i **Departament de Vicepresidència, Polítiques Digitals i Territori**, més representants de tots els Departaments competents en matèries d'interès pel desenvolupament rural, així com per representants d'organismes importants per a l'execució de polítiques socialment justes, com l'Institut Català de les Dones o l'Agència d'Habitatge de Catalunya
- ✓ Comissió tècnica en relació al desplegament de les propostes d'acció de l'Agenda Rural coordinada per la **Direcció general de Coordinació Interdepartamental**.

V. LES ACCIONS DE L'AGENDA RURAL

Repte 2. TRANSICIÓ ECOLÒGICA: per una economia circular que faci front al canvi climàtic i faciliti la biodiversitat

DEFINICIÓ

Inclou diferents àmbits clau respecte a la **transició energètica, gestió regenerativa dels recursos naturals i protecció dels serveis ecosistèmics**, i posar mesures per a la mitigació i adaptació al canvi climàtic.

Engloba elements com la **gestió de l'aigua, el sòl, els residus**, i en el qual tenen molt pes les aportacions en l'àmbit de les **energies renovables**.

Els principals àmbits són:

- 2.1 Garantir la gestió integral del cicle de l'aigua
- 2.2 Promoure la millora i manteniment del sòl, preservar els espais naturals i millorar l'estat de la biodiversitat**
- 2.3 Promoure la reducció i gestió sostenible de residus i l'economia circular
- 2.4 Planificar i promoure la implantació d'energies renovables com a model principal
- 2.5 Normativa i fiscalitat relacionada amb els àmbits anteriors

13 ACCIONS amb el mosaic agroforestal (8 prioritzades i 2 estratègiques)

Repte 2. TRANSICIÓ ECOLÒGICA: per una economia circular que faci front al canvi climàtic i faciliti la biodiversitat

2.2. Promoure la millora i manteniment del sòl, preservar els espais naturals i millorar l'estat de la biodiversitat

2.2.1. Tenir cura de la qualitat del sòl

2.2.2. Millorar la gestió d'espais naturals i agraris

2.2.3. Desenvolupar polítiques destinades a la gestió des del paisatge

2.2.4. Monitoritzar l'estat dels ecosistemes

2.2.5. Garantir recursos destinats a la regeneració de marges i manteniment camins

2.2.6. Establir sistemes de protecció i ampliació dels boscos madurs

2.2.7. Fomentar la biodiversitat i posar en valor els serveis ecosistèmics

2.2.8. Normativa

(2.2.1) 237. Protegir el sòl d'ús agrari (especialment el més fèrtil) i millorar-lo, en la mesura que és un element estratègic per a garantir l'alimentació de la població i retornar els sòls erms de més qualitat productiva a l'activitat agrària, amb especial atenció a aquells que poden ser estratègics per a **configuració de mosaics agroforestals**.

(2.2.2) 244. Assegurar el manteniment i afavorir la recuperació de sistemes agraris d'alt valor natural, amb pràctiques extensives, **mosaic d'hàbitats** i increment de la quantitat i connectivitat dels hàbitats semi naturals (prats de pastura, franges herbàcies, marges arbustius, basses, bosquets, guarets, etc.).

(2.2.3) 248. Promoure inversions per al manteniment i la **recuperació del mosaic agro-silvo-pastoral**. Oferir suport tècnic i econòmic als ens locals i la societat civil per la posada en marxa de processos d'apoderament, autoafirmació i de transició ecològica a través d'un enfocament integral basat en el paisatge (landscape approach). (Per exemple: Cartes de paisatge, plans d'ordenació, inventaris de recursos naturals i serveis ecosistèmics, planificacions d'usos del sòl i cultius en base a previsions climàtiques, etc.).

Repte 2. TRANSICIÓ ECOLÒGICA: per una economia circular que faci front al canvi climàtic i faciliti la biodiversitat

---

2.2. Promoure la millora i manteniment del sòl, preservar els espais naturals i millorar l'estat de la biodiversitat

2.2.1. Tenir cura de la qualitat del sòl

2.2.2. Millorar la gestió d'espais naturals i agraris

2.2.3. Desenvolupar polítiques destinades a la gestió des del paisatge

2.2.4. Monitoritzar l'estat dels ecosistemes

2.2.5. Garantir recursos destinats a la regeneració de marges i manteniment camins

2.2.6. Establir sistemes de protecció i ampliació dels boscos madurs

2.2.7. Fomentar la biodiversitat i posar en valor els serveis ecosistèmics

(2.2.3) **249. Promoure cartes del paisatge amb caràcter vinculant.** Impulsar la Carta del Paisatge en un procés participatiu com a eina per aconseguir una alta autoestima territorial. Com un instrument de concertació territorial, recollit a la Llei de Paisatge de Catalunya, ja que hi ha àrees agrícoles que estan greument amenaçades per creixements urbanístics, infraestructures viàries, projectes d'aprofitament energètic.

(2.2.6) **264. Protegir els boscos illa de les planes agrícoles.** En territoris amb una clara vocació agrícola on els espais forestals (boscos-illa) són escassos i actuen de refugi de la biodiversitat i possibiliten **un paisatge en mosaic agroforestal d'alt interès.**

Repte 4. SISTEMA AGROALIMENTARI: Avançar cap a la sobirania alimentària

DEFINICIÓ

El repte de consolidar canvis en el sistema alimentari engloba propostes que abarquen tota la cadena alimentària, connectant les diferents baules per potenciar la **diversitat agroecològica** del país i posant en valor **l'alimentació de proximitat i ecològica, amb el desenvolupament d'elaboracions artesanes, circuits curts de comercialització** i canvis culturals que ens apropen a la **Sobirania Alimentària**

Els principals àmbits són:

- 4.1. Promoure l'accés als recursos productius i protecció dels espais agraris
- 4.2. Avançar cap a un model productiu més divers i ecològic
- 4.3. Donar suport a la petita i mitjana empresa transformadora agroalimentària de proximitat i fomentar les infraestructures compartides
- 4.4. Potenciar els circuits curts de proximitat, la venda directa i la distribució compartida
- 4.5. Millorar les condicions laborals, el relleu generacional i la formació i transferència agrària**
- 4.6. Implementar polítiques alimentàries basades en el dret a l'alimentació i educar en la política alimentària
- 4.7. Impulsar i donar suport a models d'organització cooperatius i participatius al sector agroalimentari i pesquer
- 4.8. Normativa i fiscalitat

Repte 4. SISTEMA AGROALIMENTARI: Avançar cap a la sobirania alimentària

---

4.5. Millorar les condicions laborals, el relleu generacional i la formació i transferència agrària

4.5.1. Garantir i millorar les condicions laborals al sector agroalimentari

4.5.2. Incentivar el relleu generacional agrari

4.5.3. Impulsar la formació i la transferència tecnològica

(4.5.1) **486.** Establir per a les pràctiques agràries sostenibles, voluntàries o obligatòries no remunerades íntegrament deduccions fiscals i **vetllar que la normativa europea permeti establir remuneracions a la pagesia vinculades amb les tasques de protecció del paisatge, tenint en consideració els serveis ecosistèmics que desenvolupa.**

Repte 5. SISTEMA FORESTAL: Impulsar una gestió i aprofitament forestal sostenibles

---

DEFINICIÓ

Catalunya compta amb una gran superfície de bosc i mentre la seva superfície augmentava, la intensitat d'aprofitament econòmic dels boscos s'ha anat veient cop més reduïda.

Això deriva, entre d'altres, en la pèrdua dels tradicionals mosaics agroforestals del país, l'augment del risc d'incendis i un empobriment de la **contribució que fan els espais forestals a la societat en forma de serveis ecosistèmics**.

Els principals àmbits són:

5.1. Facilitar l'accés als terrenys forestals

5.2. Incrementar la sostenibilitat de la gestió forestal

5.3. Millorar les condicions laborals, la formació i la transferència tecnològica forestal

5.4. Regular l'ús recreatiu dels boscos

5.5. Impulsar i donar suport als models cooperatius i associatius al sector forestal

5.6. Normativa i fiscalitat

Repte 5. SISTEMA FORESTAL: Impulsar una gestió i aprofitament forestal sostenibles

---

5.2. Incrementar la sostenibilitat de la gestió forestal

5.2.1. Promoure els serveis ecosistèmics amb una gestió forestal i agrària activa i econòmicament sostenible

5.2.2. Fer un aprofitament fustaner i no fustaner del bosc integrat

5.2.3. Prevenir incendis forestals mitjançant una gestió silvopastoral adequada

(5.2.1) **597. Crear mosaics per disminuir càrrega de combustible i diversificar rendes agroforestals en explotacions agràries/forestals a través de la introducció de conreus alternatius (plantes aromàtiques i medicinals, tòfona, resinació) i ramaderia extensiva, vinculant aquests conreus amb transformació de nous productes i circuits curts.**

(5.2.1) **608. Desenvolupar projectes municipals de recuperació de zones de pastura abandonades per tal de conformar un paisatge divers (bosc-pastura-conreu) amb ramats de bestiar autòctons i en règim extensiu (similar a plans d'ocupació).**

Repte 7. GOVERNANÇA: Descentralitzar i democratitzar la participació i la presa de decisions

---

DEFINICIÓ

Aconseguir un marc proper, sòlid i eficient de governança tant pel que fa a la **participació, presa de decisions** i implementació d'accions en un context caracteritzat per un rol destacat de l'administració local, que necessàriament ha de coordinar-se i cooperar amb altres agents.

També es proposen accions per **garantir un desenvolupament just i equitatiu respecte al conjunt del territori.**

Els principals àmbits són:

- 7.1. Enfortir la governança i la planificació estratègica des dels municipis
- 7.2. Crear i enfortir espais de governança supramunicipals
- 7.3. Implementar accions i polítiques transversals**
- 7.4. Participació del món rural en la presa de decisions implementant models de co-governança
- 7.5. Normativa i fiscalitat

Repte 7. GOVERNANÇA: Descentralitzar i democratitzar la participació i la presa de decisions

---

7.3. Implementar accions i polítiques transversals

7.3.1. Planificar i legislar amb visió rural i territorialitzada

7.3.2. Implementar polítiques de gènere de forma transversal

7.3.3. Incorporar criteris socials i ambientals en la contractació pública

7.3.4. Establir un diàleg rural-urbà

(7.3.1) **845.** Impulsar **la gestió sistèmica del territori i del paisatge.** Fer un treball col·lectiu d'identificació dels valors dels paisatges propis per fonamentar tant el relat propi com el debat al voltant de la gestió.

**VI. ACTUALITZACIÓ I ADAPTACIÓ DE LA
LEGISLACIÓ A LES NECESSITATS DELS
TERRITORIS RURALS (RURAL PROOFING)**

Actualització i adaptació de la legislació a les necessitats dels territoris rurals (Rural Proofing)

De les 892 accions de l'Agenda Rural de Catalunya, 136 fan referència a temes legislatius, normatius o fiscals, un 15%. Podem destacar:

Repte 2

332. Desenvolupar un reordenament territorial incorporant energies renovables potenciant el desenvolupament del Pla Territorial Sectorial per a la planificació i implantació de les energies renovables a Catalunya (PLATER) . Aquest nou ordenament, més enllà d'establir zones hauria de contemplar criteris sobre prioritats en l'ocupació de superfícies per a captació d'energia, com ara sostres edificats, infraestructures, zones degradades, sòls de baix valor agrícola, forestal o paisatgístic. I viceversa, hauria de contemplar prioritats en la preservació de sòls per funcions i usos estratègics, com ara entorns d'elevat valor ecosistèmic, els sòls agrícoles o forestals d'elevada productivitat o els entorns amb paisatges emblemàtics, etc.

342. Actualitzar la Llei de patrimoni per incloure la protecció de l'arquitectura rural i agrària (marges i les construccions de pedra seca, sèquies, etc.). També tenir en compte els catàlegs del paisatge i altres elements patrimonials i els plans especials que permet la planificació urbanística per establir figures de protecció patrimonial més enllà de conjunts patrimonials i Béns d'Interès Nacional.

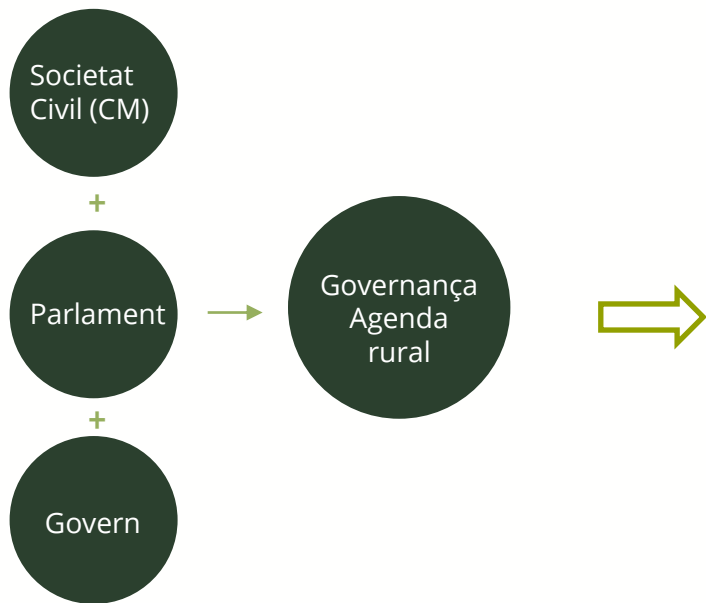
Repte 6

817. Incloure en la Llei de Patrimoni cultural català (LLEI 9/1993, de 30 de setembre) la figura de paisatge cultural. Incloure criteris lligats al patrimoni cultural a les eines de preservació i ordenació del territori, junt amb els criteris paisatgístics i els ambientals.

VII. I ARA QUÈ?

Propers passos de l'Agenda Rural

✓ Pla de treball a través de la Comissió Interdepartamental de Governança Rural

- Anàlisi de les accions de l'Agenda Rural que es desenvolupen en altres eines de planificació de la Generalitat
- Les mesures i accions adhoc de l'Agenda Rural debate-les en grups tècnics per valorar la seva viabilitat/temporalitat
- Definir de les mesures adhoc quines son les prioritàries
- Marcar calendari global de l'Agenda Rural i de les accions/fites a assolir
- Establir un grup de seguiment a la Comissió Interdepartamental

Agenda Rural de Catalunya

#FuturCompartit #AgendaRuralCat

Catalunya
2030

Agenda
Rural

www.agendaruralcat.cat

hola@agendaruralcat.cat

DACC Agenda Rural

#Agendaruralcat #FuturCompartit